

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Tiskarna sv. Cirila ob svoji 50 letnici Slomščeku!

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru praznuje v letu 1935 petdesetletnico svojega obstoja.

Te dni je imelo načelstvo in nadzorstvo tiskarne skupno sejo. Na tej seji je bilo sklenjeno, da poleg običajnih proslav da tiskarna sv. Cirila za svoj jubilej na razpolago vse potrebno, da se organizira med vsemi Slovenci kjerkoli prebivajo, zbiranje podpisov na prošnjo za beatifikacijo Slomščka.

Pripravljalni odbor za evharistični kongres, ki se je vršil v Mariboru dne 7. in 8. septembra t. l., je ostal na prejšnjem ter bo prevzel podrobno delo pripravljanja in zbiranja podpisov.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, ki je naše odlično katoliško in narodno podjetje, ni mogla dati svojemu narodu lepšega spominka svoje petdesetletnice.

Ko ta sklep objavljamo, in sporočamo javnosti, že vabimo:

Leta 1935 vsi Slovenci podpisite prošnjo za beatifikacijo Slomščka!

Vojna? Ne!

Vprašanje, ki je postavljeno v naslovu, je zadnji čas zatrepetalo na ustnicah premnogih ljudi. Dogodki, ki so se dogodili, so mnogim sprožili pred očmi privid vojne in njenih grozot, k čemur je pripomogla dvajsetletnica početka svetovne vojne. Privid se ni uresničil ter se tudi tako kmalu ne bo. Nobeden narod noče vojne. Nobena država in nobeden državnik ne more riskirati vojne, ker se boji odgovornosti in ker ga plaši negotovost izida. Ako bi se ne bile pred začetkom svetovne vojne osrednje sile z Nemčijo na čelu zibale v varljivem upu zmage, bi ne bile začele riskantne krvave tekme, ki so jo zgubile. Vsi državniki, ki se zavedajo svoje velike odgovornosti, delujejo v službi miru ter se vestno trudijo, da poravnajo vsak spor, ki moti mirno sožitje med narodi in državami, ter da zatrejo vsako vojno nevarnost. Ker vsakogar zanima, ali in kje je v Evropi kakšna morebitna vojna nevarnost, prinašamo v naslednjem poučen in pregleden članek uglednega lista »Journal de Geneve« (Ženevski list), ki objavlja o tem takle razmišljanja:

»Slabo živimo. Gospodarska stiska potiska vse narode z dneva v dan v še hujše težave. Politična napetost, ki prehaja iz ene dežele na drugo, gospodarsko stanje še bolj slabša. Kamor pogledamo, povsod nezaupanje, sovražnost, strah, sumničenja in grožnje. Evropa je zapadla splošni dušni bolezni. Le tako je mogoče, da 16 let po vojni, ki je prav za prav prava povzročiteljica večine naših težav, zopet nastajajo misli in govori o vojni, ne da bi se kdo temu resno protivil. Če pa čisto mirno in trezno premislimo, bomo pa videli, da ni tolikšne nevarnosti za vojno, kakor se bojimo. Toda vkljub temu plava po zraku

misel za vojno. Najboljše zdravilo za to bolezen je torej, da razkrojimo dele, ki jo sestavljajo.

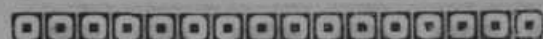
Niti Anglija, niti Francija, ni Španija, ne Belgija, ne Nizozemska, ne Švica, niti skandinavske, niti baltske države, niti Portugalska, niti Grčija niso nevarne evropskemu miru. To je tako očitno, da ni treba niti dokazovati. Kaj pa Italija? Tudi Italija ni nevarna za mir. Res, da je fašizem silno nacionalističen in da Mussolini rad poveljuje smodnik in strojnice in da se tudi ni ustrašil poslati oborožene armadne zbere na severno mejo, da podpre svojo politiko. Toda ne smemo prezreti, da gre pač le za politiko. Drugače Italija nima prav nobenega interesa, da bi izzvala vojno, ki bi jo drago stala in bi bila za njo jako nevarna. Še bolj nevarna bi seveda bila vojna za fašizem. Sicer pa, kdo ne pozna izredne prožnosti italijanske diplomacije. Tudi Mala zveza ni prav nič bojevit. Že iz enostavnega razloga, ker predstavlja konservativno silo v srednji Evropi in so vse tri države, ki jo sestavljajo, zadovoljne, da so se uresničile njihove nacionalne težnje. Zagrabile bi za meč le, če bi morale braniti svoje meje. V popolnoma enakem položaju je Poljska, ki zahteva le eno: da jo sosedi puste v miru živeti v mejah, ki jih je dobila v mirovnih pogodbah. Tudi sovjeti v boljševiški Rusiji ne kažejo nobenega interesa, da bi z vojno spreminjali svoj položaj v Evropi. Imajo prepolne roke težav na drugih krajih.

Poglejmo zdaj še skupino, ki jo predstavljajo premagane države: Nemčija, Avstrija, Madžarska, Bolgarija. Predvsem je treba tudi v tej skupini dobro razlikovati. Niti Avstrija, niti Bolgarija si ne želita vojne. Vendar pa Avstrija, kar bomo takoj videli, predstavlja ed-

no resno nevarnost za evropski mir. Ni pa ona sama za to odgovorna. Ni njena volja, da se bojuje. Vzrok je njen zemljepisni položaj. Kar se tiče Madžarske, je njen slučaj bolj zapleten. Vendar tudi ona ne more misliti na vojno, ker bi bila takoj pomandrana. Res pa je, da Madžarska vzdržuje miselnost in se poslužuje metod, ki so za mir nevarne. Da bi zadostila svoji jezi in svojim težnjam, je vedno pripravljena podpirati vsako politiko, ki bi utegnila zanesti v srednjo Evropo nemir in razkroj. Z eno besedo: Madžarska je vsak čas pripravljena, da se da okužiti od Nemčije, čeprav tudi ona popolnoma ne zaupa nemški osvajalnosti. Ako vse prav premislimo, je edini element nemira v Evropi Nemčija. Okrepilo se je gibanje zlasti, odkar jo trese mrzlica narodnega socializma. Pa tudi glede Nemčije je treba dobro razlikovati.

Nevarnost za vojno ne obstoji na francosko-belgijski meji. Prav malo se je bati, da bi Nemčija nenadoma napadla svoje sosede na zapadu. Predobro se zaveda, da bi v tem slučaju stala tudi Anglija ob Renu. Na poljskih mejah je položaj že bolj negotov. Znani koridor pač ostane sporno jabolko, pa naj kdo reče karkoli. Vendar pa je zadnji čas Nemčija spremenila proti Poljski svoje ravnanje in sklenila za 10 let mirovno pogodbo. Deset let pomenja že mnogo, da se Evropa privadi na mir. Sicer pa se vedno bolj kaže, da so med Poljsko ter Nemčijo v bodočnosti mogoče najrazličnejše kombinacije.

Ostane Avstrija in tu je nevarnost. Zakaj? Zato, ker se v tem delu Evrope križajo važni interesi enih in drugih. Nemčiji gre za vprašanje ugleda. Potem Nemci prav dobro vedo, da Avstrija pomenja slabo točko evropske politike in da onstran tirolskih meja ne bodo našli, kakor na vzhodu in zapadu, armadnih zborov in neosvojljivih trdnjav. Za

Kraljeve slike.

Slika Nj. Vel. kralja Petra II. v velikosti 23—31 cm, ki jo je naslikal Božidar Jakac, je že gotova in se jo dobi za ceno 15 Din v

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Italijo je neodvisna Avstrija okop, ki v primerni razdalji drži Nemčijo in njen politični ter gospodarski vpliv. V zvezi z Madžarsko ji je Avstrija ugodna prilika, ki omogoča delati veliko politiko. V očeh Francije je neodvisna Avstrija element ravnovesja, brez katerega bi poprusema Nemčija zavladovala Evropi od Severnega do Jadranskega morja in v smeri Donave prav do Črnega morja. Ko bi Avstrija zdrsel pod italijansko pokroviteljstvo, bi Jugoslavija bila najgloblje užaljena, istočasno bi bili ogroženi njeni bitni politični interesi. Za celotno Malo zvezo bi končno Avstrija, če bi se znova združila z Madžarsko pod dinastijo Habsburgovcev, ali pa pod

italijanskim protektoratom, pomenjala najresnejšo nevarnost in trajno agitacijo proti obstoječemu stanju.

Ako torej z mirnim očesom pregledamo položaj v Evropi, vidimo, da se v resnici najšibkejša točka nahaja v osrednji Evropi, in sicer na ozemlju Avstrije in Madžarske, kjer se srečujejo najbolj nasprotni interesi. Edino tu bi se utegnila vneti vojna iskra, ki bi zajela v hipu vso Evropo.

Iz tega je treba napraviti jasen sklep. Ker je skupna nevarnost v Podonavju, potem je nujna zahteva, da vse države, ki so si sveste svoje odgovornosti pred narodi in zgodovino, s skupnim naporom ozdravijo to bolečo rano Evrope. Toda kako? S sporazumno in skupno akcijo Italije, Male zveze, Avstrije ter Madžarske, kateri naj se pridružita še tudi Francija in Anglija. Ne gre, da bi hoteli uresničiti nekaj, kar se uresničiti ne da, kakor na primer, da bi se ustreglo madžarskim revizionističnim težnjam. Toda treba je s primernim taktom ozdraviti napeto ozračje v tem delu Evrope in zblížati narode ter jim pomagati predvsem na političnem in gospodarskem polju. Le tako bo mogoče učvrstiti mir v Podonavju. Brez miru v Podonavju pa tudi ni miru v Evropi.

V NAŠI DRŽAVI.

Odstop pravosodnega ministra. Minister za pravosodje Boža Maksimovič je poslal predsedniku vlade g. Uzunoviču pismo, v katerem mu sporoča, da odlaga svoje mesto kot minister za pravosodje. Predsednik vlade je sprejel ostavko. — Vodstvo pravosodnega ministrstva je poverjeno dr. Dragotinu Kojiču, kmetijskemu ministru.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Balkanska zveza je pričela zborovati dne 30. oktobra v turški prestolnici v Ankarji pod predsedstvom grškega zunanjega ministra Maksimosa. Navzoči so bili: turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej, romunski zunanji minister Titulescu in pooblaščenji jugoslovanski minister dr. Purič v zastopstvu zunanjega ministra Jevtiča. Uvodoma je Maksimos podal daljše poročilo o sklepih beograjskega sestanka Balkanske zveze ter nazadnje strnil glavne smernice, o katerih se je razpravljalo v Beogradu, v 4 točke, ki predstavljajo delovni program Balkanske zveze v mednarodni politiki za prihodnjo bodočnost. Te točke so:

1. Nedotakljivost pogodbe Male zveze, pogodbe Balkanske zveze in vseh dogovorov, ki izvirajo iz njih.

2. Nujno potrebno je, da v duhu miru in utrditve vse države brez izjeme sodelujejo in po svojih močeh iskreno pripomorejo, da se ugotovi odgovornost za atentate, zaradi katerih trpi vsa Evropa. Višek cele vrste atentatov je bil marsejski umor kralja Aleksandra in francoskega zunanjega ministra Barthouja. Sodelovanje med državami mora biti takšno, da bo omogočilo osvoboditi celo Evropo teh morilcev; zato naj bi poseb-

na oblast skrbela za to, da se onemogoči ponovitev takšnih nesreč.

3. Balkanske države poudarjajo, da bodo tudi v bodoče pospeševale politično zblížanje in sodelovanje v pravcu, kakršen je bil v trenutku, ko sta bila umorjena jugoslovanski kralj in francoski zunanji minister.

4. Balkanska zveza bo ostala zvesta načelom, ki sta jim vedno sledili obe žrtvi in ki obsegajo edinstvo Jugoslavije, ojačenje Male antante in Balkanske zveze ter nedotakljivost mej.

Prvi del nove avstrijske ustave je bil uveljavljen s 1. novembrom. Letos 1. maja je bila razglašena nova avstrijska ustava, ki temelji na načelu stanovske ureditve. S 1. novembrom je bil uveljavljen prvi del ustave. Imenovani so bili člani državnega, gospodarskega in kulturnega sveta, skupaj 160 oseb. V državnem svetu prevladujejo člani Heimwehra, v kulturnem kršč. socialci. Po političnem mišljenju je približno ena tretjina novih državnih svetnikov nevtralna (brezbarvna), ostali so imenovani v enakem številu iz vrst Heimatschutza in krščanskih socialcev.

Novi deželni glavarji v Avstriji. Za deželnega glavarja Štajerske je imenovan bivši vodja patrijotične fronte Stepan Koroški deželni glavar general Huelgert je imenovan dne 2. novembra vlado in koroški deželni odbor.

Madžarski predsednik vlade na potovanju. Predsednik madžarske vlade Gömbös je odpotoval v Rim v soboto 3. novembra. En dan se je mudil na Dunaju, kjer se je sestel s kancelarjem dr. Schuschniggom in avstrijskim zunanjim ministrom Berger-Waldeneggom, s katerima je razpravljal o gospodarskih vprašanjih med Madžarsko in Avstrijo. V Rimu se bo sestel z Mussolinijem in z državnim podtajnikom Suvichom. V Budimpešto se bo vrnil najkas-

neje 12. novembra, nakar bo poročal zunanjemu odboru parlamenta o uspehih svojih pogajanj v Varšavi, na Dunaju in v Rimu. Po nekaterih obvestilih bode Gömbös po obisku v Rimu odšel tudi v Berlin. Ni tudi izključeno, da ne bi Gömbös potoval v Berlin naravnost iz Rima. V madžarskih političnih krogih izjavljajo, da bo sedanje Gömbösovo potovanje v Rim kakor tudi v Berlin svetovnega političnega pomena. Gömbös se bode po naročilu Mussolinija pogajal s Hitlerjem o bodočem razmerju Nemčije in Avstrije ter bode imel s pristojnimi nemškimi zastopniki tudi razgovore o gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo Nemčije in Madžarske in so nujno potrebna razčiščenja. Pogajal se bo s Hitlerjem po Mussolinijem naročilu tudi o odnošajih Italije z Nemčijo.

Francoski izredni vojni kredit za leto 1935 bo znašal v celoti 1.110.000.000 frankov.

Združene ameriške države za javna dela in omejitve brezposelnosti. Javna uprava dela v Združenih ameriških državah se bavi v očigled brezposelnosti z velikim načrtom, po katerem bi se v teku petih let izvedla razna javna dela za 12 milijard dolarjev. Sedem milijard dolarjev naj bi se porabilo za javne zgradbe, pet pa za zgraditev lastnih domov. Kapital za izvedbo teh del naj bi se po dosedanjih načrtih zbral na podlagi dolgoročnih posojil po 2,4 milijarde dolarjev na leto, ki bi jih dale zvezne rezervne banke. Na ta način bi se istočasno tudi koristno naložili v bankah zamrznjeni krediti v višini 12 milijard dolarjev. Vlada Zedinjenih držav Sev. Amerike se glede na prihajajočo zimo in na naraščajoče izdatke za podpore tembolj prizadeva, da bi nadomestila podpiranje brezposelnih s preskrbo obče koristnega dela.

Kralj Sijama (v Aziji za Indijo) se je odpovedal prestolu. Vzrok odstopa je naslednji: Med kraljem na eni strani in vlado ter parlamentom na drugi strani je nastal spor. Stari običaji so dajali kralju pravico, da sam razpolaga z življenjem in smrtjo svojih podanikov. To pravico je kralj dal edino v izjemnih slučajih vojaškimi poveljnikom ali podkraljem v oddaljenih deželah. Določba kazenskega zakonika pravi, da mora kralj potrditi smrtno obsodbo. Siamska vlada, ki ji predseduje Phya Bahol, je predložila poslanski zbornici zakon, ki izpremirja to določbo. Poslanska zbornica je zakon sprejela. Kralj ni hotel potrditi tega sklepa in se je postavil na stališče, da gre za odpravo starega običaja, glede katerega se mora izreči vse ljudstvo, in sicer s plebiscitom ali z volitvami. Ker je poslanska zbornica zavrnila kraljev predlog, se je vladar odpovedal prestolu.

Pri železnih težkočah, z gagi, zmanjšanjem občutku za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi, tresenju udov, zaspanosti, povzročil ko-zarec »Franz Josefova« grenčico takojšnje poživljanje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel slave »Franz Josefova« vode« kot važen pripomoček proti grži kakor tudi železnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mralico. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.